



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร"

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้าน

1. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา และ
2. ระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ดังนี้
 - 1.1 โรงเรียนทั้งหมดแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม จำนวนโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 107 โรงเรียน
 - 1.2 สุ่มตัวอย่าง 60% ของโรงเรียนทั้งหมด แต่ละกลุ่ม รวมเป็นโรงเรียนทั้งหมด 62 โรงเรียน

1.3 ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจริงที่เป็นครูสังคมศึกษาที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากข้อ 1.2 ทุกโรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกแจกแบบสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วนำหนังสือรับรองไปขออนุญาตจากกรมสามัญศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูสังคมศึกษา ในการตอบแบบสำรวจ ได้รับแบบสำรวจคืนมาทั้งหมด คือ 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.13

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจขึ้น 1 ชุด โดยผ่านการแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงในเนื้อหา ทั้งได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการวิจัย ลักษณะของแบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับวิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list)

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 ท่าน จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นนำแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง จำนวน 310 คน แต่ได้รับแบบสำรวจที่สมบูรณ์กลับคืนมา 298 ฉบับ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอน

สังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา

1. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา

มีดังนี้ คือ

1.1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ นำเนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนจากหนังสือพิมพ์ในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (44.63%) นำข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (44.30%) ให้นักเรียนรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ทำเป็นสมุดภาพหรือแผ่นภาพโดยใช้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (34.23%) ให้นักเรียนนำเสนอข่าวสารหรือบทความที่เป็นประโยชน์โดยจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศโดยใช้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (33.22%) และการนำรูปภาพมาประกอบการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (30.20%)

1.2 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ พบว่าครูสังคมศึกษาที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่ นำเนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (11.09%) นำข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (11.07%) การนำรูปภาพมาประกอบการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (6.04%) และนำเนื้อหามาเป็นหัวข้ออภิปรายในบทเรียน โดยใช้หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (4.70%)

1.3 หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ให้นักเรียนใช้หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน โดยใช้หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ (41.18%) ให้นักเรียนนำเสนอข่าวสารหรือบทความที่เป็นประโยชน์ โดยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ โดยใช้หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ (31.49%) ใช้เนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนจากหนังสือพิมพ์ในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ (28.03%) และนำข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบในการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ (20.42%)

2. วิธีการใช้วารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา มีดังนี้ คือ ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ให้นักเรียนใช้วารสารเป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน โดยใช้สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (55.10%) นำเนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนจากวารสารในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้วารสารประวัติศาสตร์ (51.36%) ให้นักเรียนนำเสนอบทความหรือเรื่องที่เป็นประโยชน์โดยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ โดยใช้สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (46.60%) การทำเอกสารเพิ่มเติมในบทเรียนให้แก่ นักเรียนอ่าน โดยใช้วารสารประวัติศาสตร์ และวารสารประชากรศึกษา (37.07%) และนำรูปภาพจากวารสารมาประกอบการเรียนการสอน โดยใช้เอกสาร อ.ส.ท. (36.39%)

ตอนที่ 2 ระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ในระดับมากที่สุด ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.55 ใช้หนังสือพิมพ์และวารสาร โดยการนำข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบในการเรียนการสอน (อันดับ 1) รองลงมาคือ ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 28.52 ใช้หนังสือพิมพ์และวารสารประกอบการสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันในบทเรียนแต่ละวัน (อันดับ 2) และครูสังคมศึกษา ร้อยละ 20.74 ให้นักเรียนใช้วารสารเป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน (อันดับ 3)
2. ในระดับมาก ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.78 ให้นักเรียนนำเสนอข่าวสารหรือบทความจากหนังสือพิมพ์และวารสารที่เป็นประโยชน์ โดยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ (อันดับ 1) รองลงมาคือ ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 64.43 ใช้หนังสือพิมพ์และวารสารประกอบการสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันในบทเรียนแต่ละวัน (อันดับ 2) และครูสังคมศึกษา ร้อยละ 63.95 ให้นักเรียนใช้วารสารเป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน (อันดับ 3)
3. ในระดับน้อยที่สุด ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.22 ใช้บทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนวิเคราะห์ (อันดับ 1) รองลงมาคือ ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 77.85 ให้นักเรียนวิเคราะห์บทโฆษณาจากหนังสือพิมพ์ (อันดับ 2) และครูสังคมศึกษา ร้อยละ 76.51 ให้นักเรียนย่อข่าวหรือบทความและเรื่องที่สนใจ

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ของครูสังคมศึกษา

1. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา มีดังนี้ คือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้เนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนในการนำเข้าสู่บทเรียน ใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน ให้นักเรียนรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ทำเป็นสมุดภาพหรือแผ่นภาพให้นักเรียนนำเสนอข่าวสารหรือบทความที่เป็นประโยชน์มาจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ และใช้ในการนำรูปภาพมาประกอบการเรียนการสอนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มติชน และสยามรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภานภรณ์ นามวงศ์ (2513: 76) พบว่า ครูสังคมศึกษาใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนในบางครั้ง โดยใช้ประกอบเนื้อหาการสอนบางตอน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น งานวิจัยของภักดี ทนชัยบุตร (2519: 80) พบว่า ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้หนังสือพิมพ์รายวันในการเรียนการสอน อาจารย์มีความเห็นด้วยอย่างมากว่า ควรจัดป้ายนิเทศ สมุดรวบรวมภาพและข่าวที่สำคัญ ส่วนหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ พบว่า ครูสังคมศึกษาที่ใช้หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่นำไปใช้เกี่ยวกับการใช้เนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนในการนำเข้าสู่บทเรียน ใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน ใช้ในการนำรูปภาพมาประกอบการเรียนการสอนและนำเนื้อหามาเป็นหัวข้ออภิปรายในบทเรียน จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไปใช้เกี่ยวกับการให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน การให้นักเรียนนำเสนอข่าวหรือบทความที่เป็นประโยชน์มาจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ การใช้เนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนในการนำเข้าสู่บทเรียน และใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มายกตัวอย่างประกอบในการเรียนการสอน จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ จากข้อค้นพบดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูสังคมศึกษาเห็นประโยชน์ของข่าวหรือบทความในหนังสือพิมพ์ จึงนำมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ประเภทให้เนื้อหาตรงตามความต้องการของครู และแสดงให้เห็นว่า

ครูเองก็มีความรู้ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้หลายวิธี รวมทั้งได้แนะนำให้นักเรียนได้รู้จักใช้หนังสือพิมพ์ เช่น รวบรวมข้อมูลจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ ประกอบรายงาน นำมาอภิปราย รู้จักวิเคราะห์ โดยครูแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัลเบิร์ต แคมป์ (Albert Camp, 1965: 1420) พบว่า ครูส่วนใหญ่ยอมรับว่า หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือและเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้ในการสอน และ เอ็ดวิน อีเมอร์รี่ (Edwin Emery, 1966: 174) ให้ความเห็นว่า หนังสือพิมพ์นำมาใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนได้โดยตรงในวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะวิชา สังคมศึกษา สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ ลักษณะการนำไปใช้เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ได้แก่ ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนนำข่าวหรือเหตุการณ์มายกตัวอย่างประกอบการเรียน แสดงว่า ครูสังคมศึกษานำมาใช้ประโยชน์ในลักษณะคล้ายกันเพียงแต่ต่างกัน ตรงภาษาของหนังสือพิมพ์ การใช้หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย ส่วนใหญ่ครูสังคมศึกษานำมาใช้ในการให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน การนำเสนอข่าวสารหรือบทความที่เป็นประโยชน์ โดยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย ให้ข้อมูลละเอียดกว่าหนังสือพิมพ์รายวัน มีสถิติข้อมูลซึ่งให้ประโยชน์ในการแสดงข้อมูลโดยนำมาใช้ในการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศให้เห็นชัดเจน

2. วิธีการใช้วารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ให้นักเรียนใช้วารสารเป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน โดยใช้สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ รองลงมา ใช้เนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนจากวารสารเข้าสู่บทเรียน โดยใช้วารสารประวัติศาสตร์ และให้นักเรียนนำเสนอบทความหรือเรื่องที่เป็นประโยชน์มาจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศ โดยใช้สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ การทำเอกสารเพิ่มเติมในบทเรียนให้นักเรียนอ่านโดยใช้ วารสารประวัติศาสตร์และวารสารประชากรศึกษาและนำรูปภาพจากวารสารมาประกอบการเรียนการสอน โดยใช้ อนุสาร อ.ส.ท. ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เตือนใจ เกียวชิ (2524: 83) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูกำแพงเพชร สนใจอ่านและใช้วารสารวิชาการประกอบการศึกษาเช่นกัน และวารสารที่ใช้มากที่สุดคือ วารสารประวัติศาสตร์ และวารสารภูมิศาสตร์ การเลือกใช้รูปภาพจาก อนุสาร อ.ส.ท. มาประกอบการเรียนการสอน เพราะ อนุสาร อ.ส.ท. มีรูปภาพสวยงาม ภาพเด่น ที่ครูสามารถเลือกมาใช้ได้มาก การ

เลือกประเภทของวารสารเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ครูสังคมศึกษารู้วิธีการใช้ รู้จักการเลือกชนิดวารสารได้เหมาะสม เช่น ใช้ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ในการให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการทำรายงาน ใช้วารสาร ประวัติศาสตร์ในการนำเนื้อหาหรือแนวคิดบางตอนในการนำเข้าสู่บทเรียน

ตอนที่ 2 ระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ของครูสังคมศึกษา ดังนี้

1. ครูสังคมศึกษานำข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์และวารสาร มายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่า เป็นวิธีการกระตุ้น ที่ดีให้นักเรียนสนใจข่าวและอยากติดตามต่อไป การนำข่าวมาเพิ่มเติมนอกจากในบทเรียนที่ เรียนเป็นส่วนช่วยจูงใจให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้นได้ อีกประการหนึ่ง คือ เป็นวิธีการ ที่นำมาใช้ง่ายและสะดวกแก่ครู ครูไม่ต้องใช้ทักษะพิเศษใด ๆ การหาข่าวมาประกอบการเรียน การสอนก็หาได้ง่าย และเป็นวิธีที่ให้ประโยชน์แก่นักเรียนได้มากวิธีหนึ่ง
2. ครูสังคมศึกษาให้นักเรียนนำเสนอข่าวสารหรือบทความจากหนังสือพิมพ์ และวารสารที่เป็นประโยชน์มาจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสรุปข่าวใน รูปของป้ายนิเทศหรือการจัดบอร์ด เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ใน การเสนอข่าวในรูปแบบต่าง ๆ และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน รู้จักการทำงานกลุ่มร่วมกัน และยังเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงทักษะทางวิชาการหลาย ๆ อย่างด้วย
3. ครูสังคมศึกษาใช้บทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนวิเคราะห์ น้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การวิเคราะห์บทบรรณาธิการ นักเรียนต้องใช้ทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการตีความและแปลความรวมทั้งต้องมีการฝึกอย่างต่อเนื่อง ต้องรู้ ข่าวในระดับลึก มีการอ่านข่าวจากหลาย ๆ ข้อมูล จึงจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ บทบรรณาธิการได้ นักเรียนอาจยังไม่มีทักษะเพียงพอ ครูจึงใช้กิจกรรมนี้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

สำหรับครูสังคมศึกษา มีดังนี้

1. ครูสังคมศึกษาคควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น แนะนำ การจัดซื้อหนังสือพิมพ์ และวารสารที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่ามีส่วนประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของนักเรียน และการสอนของครู
2. ครูสังคมศึกษาคควสนใจอ่านหนังสือพิมพ์และวารสารที่เป็นภาษาอังกฤษ เพราะจะได้รู้ข่าวสารได้กว้างยิ่งขึ้น
3. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสาร ครูสังคมศึกษาคควศึกษาวิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในรูปแบบต่าง ๆ และนำมาใช้สอนให้มากขึ้นนอกเหนือจากการใช้ข่าวหรือรูปภาพเพื่อประกอบบทเรียน
4. ครูสังคมศึกษาคควบอกรับเป็นสมาชิกวารสารอย่างน้อย 1 ฉบับ ที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่าได้รับประโยชน์มากที่สุด

สำหรับหมวดวิชาสังคมศึกษา

1. ในหมวดวิชาสังคมศึกษา ควรจัดห้องสมุดเฉพาะหมวด เพื่อจัดซื้อหนังสือพิมพ์ และวารสารที่เห็นว่าจะให้ประโยชน์กับครูได้มากที่สุด และการจัดห้องสมุดในหมวด ช่วยให้ครูหาหยิบอ่านได้ง่ายรวดเร็ว กว่าห้องสมุดโรงเรียนที่มีผู้อ่านมาก ซึ่งบางครั้งต้องคอยนานกว่าจะได้อ่านฉบับที่ต้องการ
2. ควรหาแนวทางในการขอวารสารจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสค้นคว้าได้มากขึ้น เพราะงบประมาณการจัดซื้อของห้องสมุดโรงเรียนอาจไม่เพียงพอที่จะซื้อได้มากฉบับ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรจะได้วิจัยการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารกับครูสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอื่น
2. ควรจะได้วิจัยการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารเปรียบเทียบระหว่างครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนรัฐบาลกับครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนเอกชน
3. ควรจะได้มีการวิจัยกับครูที่สอนวิชาอื่นด้วย เช่น ครูภาษาไทย



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย